

ODKRYJ MAŁOPOLSKĘ.PL



SER GAZDOWSKI - CZYM RÓŻNI SIĘ OD OSCYPKA

Ulica 26 Street Art

XXVI Festiwal Teatrów Ulicznych

KRAKÓW

Barbakan -
symbol miasta

TATRY

Dolina
Tomanowa

STANIĄTKI

Opactwo sióstr
Benedyktynek

Festiwal

ETNOmania



Bartosz Twarowski / odkryjmalopolske.pl

Zdjecie Miesiaca: Dolina Kobylańska

SPIIS TREŚCI:

3 "Ulica 26 Street Art"

- XXVI Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych

7 Ser gazdowski

- czym różni się od oscypka

8 Barbakan

- jeden z symboli Krakowa

10 Dolina Tomanowa

- Tary poza utartymi szlakami

12 Staniątki

- opactwo sióstr Benedyktynek"

14 Festiwal ETNOmania

Ulica 26 Street Art

XXVI Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych

Od 11 do 1 lipca na ulicach Krakowa, Andrychowa i Limanowej odbywał się XXVI Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych **ULICA 26 STREET ART**

ULICA jest jednym z najstarszych festiwali teatru plenerowego w Europie Środkowej. Organizowany przez Teatr KTO od 1988 roku, na stałe wpisał się w letni kalendarz kulturalny Krakowa.

Przedstawienia kameralne i wielkie widowiska, klauni, akrobaci i spektakle liryczne - ta tradycyjna już dla ULICY wielość form została tym razem poszerzona o silną reprezentację teatru tańca. W tegorocznym programie domnowały spektakle z Hiszpanii i Polski, nie zabrakło też artystów z Francji i Niemiec.

Spektakularnie był początek festiwalu - zachwycający pokaz Nit Magica oraz finał festiwalu. 14 lipca w Rynku Głównym w Krakowie można było podziwiać (pierwszy raz w Polsce) światowej sławy zespół Voala Project, dla którego naturalną scenerią jest niebo. Zawieszeni pod dźwigiem, artyści wykonywali powietrzne akrobacje, tworząc wyrafinowane choreograficzne kompozycje i wprowadzając w zachwyt i zdziwienie tysiące widzów.



Don Kichote

Walny-Teatr (Ryglice)



everybodyskin

Teatr Tańca DF
(Kraków) & Les Filles
Föllen
(Hiszpania/Barcelona)



Carmen Funebre Teatr Biuro Podróży (Poznań)



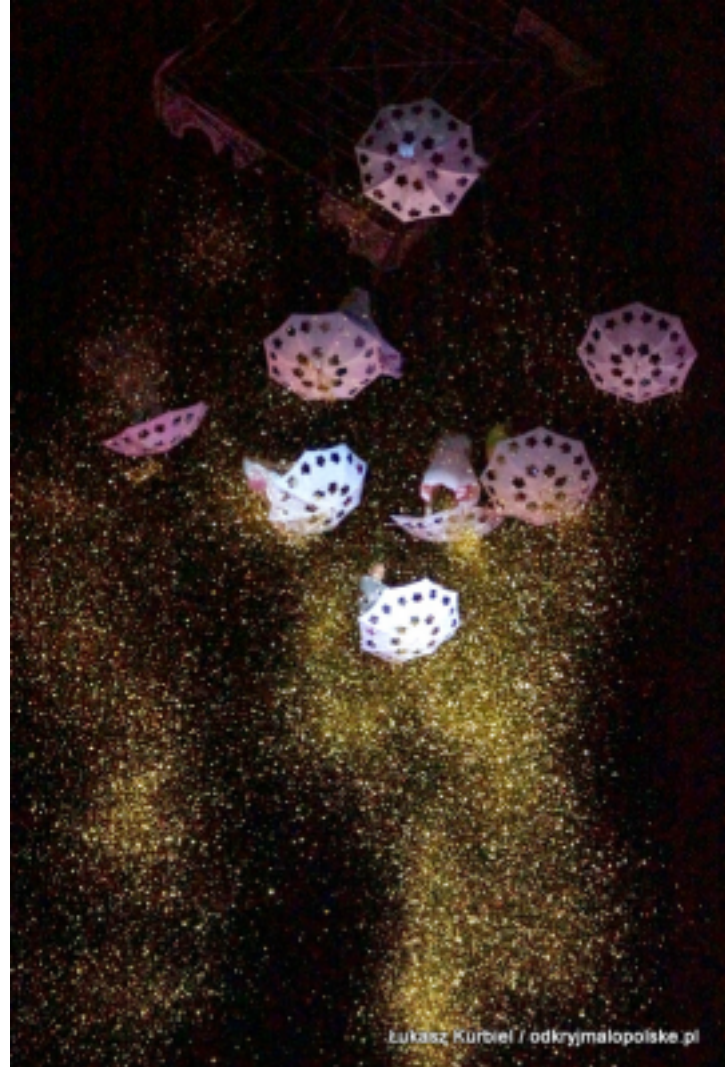
Rococó Bananas Los Excentricos (Katalonia/Hiszpania i Francja)





Nit Magica (Magiczna Noc) Xarxa Teatre (Hiszpania)





Voalá Station Voala Project (Hiszpania)





Ser gazdowski

czym różni się od oscypka

Ser gazdowski – gołka (pucok, kara) - tradycyjna nazwa wędzonego, krowiego sera produkowanego w sposób zbliżony do Oscypka, z którym czasami jest mylony ze względu na stosowanie podobnych form (Oscypek - wrzecionowaty, gołka - walcowata), jednak smak obu serów jest zupełnie inny.

Pochodzenie:

Tradycja wytwarzania serów z mleka krowiego jest bardzo długa i przekazywana z pokolenia na pokolenie. Nazwa sera pochodzi od wyglądu gotowego produktu: Gołka – kłótek to jest ser wędzony podobnego do kłodka drewna (klocka). Ale dawniej można było znaleźć inne nazwy na sery z mleka krowiego: „kłódki”, „klocki”, „gołki”, „pucoki” czy „sery gazdowskie”. Początkowo sery z mleka krowiego wytwarzano na własne potrzeby w domu, jednak z czasem zyskały na popularności. Na produkcję sera z mleka krowiego miał wpływ ograniczony czas dojenia owiec, który odbywa się tylko przez kilka miesięcy w roku, oraz konieczność zagospodarowania nadmiarów krowiego mleka a wędzony ser okazał się na to świetnym sposobem. Sery gazdowskie były przygotowywane na wesela, święta rodzinne, a także z okazji odpustu.

Wytwarzanie:

Mleko do produkcji sera musi być podgrzane do temperatury 36–37 stopni a następnie zaprawione

podpuszczką. Dawniej, gdy nie było podpuszczki, mleko zaprawiano kłagiem, czyli żołądkami cielęcymi. Następnie ser należy dobrze zagnieść i wyparzyć w wodzie, a na koniec uformować kształt. Tradycyjnie gołki powinny być wytwarzane w pucierze drewnianej a następnie wędzone w „wędzarniku”. W przeciwieństwie do oscypka i innych serów owczych gołka nie jest wędzona w pasterskim szałasie, a w przydomowej wędzarni. Dawniej ser wytwarzany był w okresie jesienno–zimowym, kiedy nie dołło się owiec.

Wygląd:

Gołka ma walcowaty kształt i jest zdobiona wypukłymi oraz wklęsłymi wzorami. Ma długość: 6–15 cm oraz waży 0,3-0,6 kg. Miąższ jest jednolity, miękki i elastyczny. Po przekrojeniu barwa sera jest lekko żółtawa, przy skórcie ciemniejsza, której kolor jest jasnobrązowy.

Smak i zapach:

Ser jest lekko słony i ma wyraźny zapach wędzenia (dymu). Charakterystyczną cechą gołki jest to, że w całości wytwarzana jest z mleka krowiego, co zapewnia jej delikatny smak.

07.10.2008 ser gazdowski (gołka) został wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych

Źródło:

<http://www.minrol.gov.pl>



Barbakan jeden z symboli Krakowa

Barbakan w Krakowie to jeden z symboli Krakowa. Ta niezwykła budowla, która strzeże historyczne wejście do miasta przyciąga każdego dnia rzesze turystów. Z kolei mieszkańcom Krakowa tak spowszedniała, że nie zwracają na nią uwagi. I jednych i drugich zapraszamy do lektury.

Architektura

Barbakan powstał na planie koła o średnicy wewnętrznej prawie 25 metrów. Barbakan to gotycka budowla z 7 wieżyczkami. Kiedyś połączony był z Bramą Floriańską długą szyją. Jej mury były zaopatrzone w otwory strzelnicze. Do Barbakanu prowadziło też wejście od strony Kleparza. Było ono umieszczone równolegle do linii murów obwodowych. Do 2 bram fortecy wiodły mosty zwodzone, przerzucone nad fosą o głębokości sięgającej 6 metrów. Ponadto od strony Kleparza znajduje się znacznie wysunięta

na zewnątrz przybudówka, pod którą niegdyś przepływała woda. Przybudówka ta związana była z funkcjonowaniem bram i mostów zwodzonych. Z czasem, w wyniku rozbudowy miasta fosa została zasypana. Podziemną część obiektu stanowił sklepiony chodnik. Prowadził on do specjalnych furt, które pozwalały członkom załogi, poprzez wodę fosy, wydostawać się z fortecy. Ściany Barbakanu postawiono niezwykle solidnie i z dużą znajomością sztuki budownictwa. W myśl jej zasad do dawnego poziomu wody w fosie wykonane były one z kamieni wapiennych. Połączono je ze sobą wapienną zaprawą murarską. Cała budowla powyżej poziomu wody została wykonana z dobrze wypalanej cegły. Mury na całej wysokości były odporne na ogień artyleryjski. Ich grubość sięga 3 metrów.

Historia

Barbakan powstał w samym końcu wieku XV i był najmocniejszym elementem rozbudowywanych przez wieki fortyfikacji miasta Krakowa. Kamień

węgielny pod jego budowę położył sam król polski Jan Olbracht. Budowa spowodowana zagrożeniem państwa polskiego ze strony Wołochów, Tatarów i Turków. Od 1566 roku zadaniem Barbakanu stała się obrona dostępu do Arsenału Miejskiego.

Pierwszy poważny egzamin barbakan zdał w 1587 roku, kiedy w batalii o koronę polską pod murami Krakowa stanął arcyksiążę Maksymilian Habsburg. Atak jego wojsk został odparty, a pretendent do tronu polskiego był zmuszony do odstąpienia miasta. Drugie oblężenie Krakowa w czasach nowożytnych miało miejsce w czasie potopu szwedzkiego. W 1655 roku załoga Barbakanu skapitulowała z powodu wyczerpania amunicji i głodu. W 1768 roku w czasie konfederacji barskiej, Barbakan służył obrońcom w walce z wojskami rosyjskimi.

Początek XIX w. to walka o przetrwanie Barbakanu. W 1806 roku rozpoczęto likwidację krakowskich murów miejskich zarządzony przez Austriaków. Staraniem architekta, konserwatora i senatora Feliksa Radwańskiego udało się ocalić północny fragment murów, z Barbakanem.

Dziś znajduje się pod opieką Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, jest udostępniony zwiedzającym, którzy mogą zapoznać się w jego wnętrzu z zarysem historycznym rozwoju fortyfikacji krakowskich.

Został wzniesiony w latach 1498-1499 za panowania króla Jana Olbrachta w obawie przed najazdem wołosko-tureckim zagrażającym Krakowowi po klęsce bukowińskiej. Według oceny specjalistów w okresie od XV do XVIII wieku był fortecą nie do zdobycia.

Obecnie barbakan jest oddziałem Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Wykorzystywany jest jako miejsce ekspozycji różnorodnych wystaw, jako arena walk sportowych np. mistrzostw Polski w szermierce bądź historyzowanych walk rycerskich i tańców dworskich.



Ciekawostki

- Feliks Radwański w obronie Barbakanu i Bramy Floriańskiej przed wyburzeniem użył m.in. argumentacji, iż do pozbawionego fortyfikacji centrum miasta wtargną silne wiatry północne narażając mieszkańców na częste fluksje, reumatyzmy, a może i paraliże.
- Barbakan wieńczyły kiedyś machikuły, czyli wysunięte ganki z otworami w podłodze, przez które wylewano na nieprzyjaciela stopiony ołów, wrzący olej i miotano pociski.
- Na barbakanie znajduje się płyta poświęcona Marcinowi Oracewiczowi. Jak głosi legenda, podczas konfederacji barskiej, gdy zabrakło mu amunicji przy obronie Krakowa, nabił karabin guzikiem od czamary i zabił rosyjskiego dowódcę Panina.





Dolina Tomanowa

Tatry poza utartymi szlakami

Dolina Tomanowa to jedna z najrzadziej uczęszczanych tatrzańskich dolin, stanowiąca górne, wschodnie odgałęzienie Doliny Kościeliskiej. Prowadzi przez nią szlak na Czerwone Wierchy i zazwyczaj nie jest ona głównym celem turystycznym. Spokojna atmosfera sprawia jednak, że to wyjątkowe miejsce na mapie Tatr.

Geografia

Dolina przylega do głównej grani Tatr. Otaczają ją szczyty Tatr Zachodnich od Ciemniaka przez Tomanowe Stoły, Tomanową Przełęcz, Tomanowy Wierch Polski po Smreczyński Wierch. Dolina opada spod Tomanowej Przełęczy poprzez Kamienisty Żleb w północno-zachodnim kierunku, przy Polanie Smytniej uchodząc do Doliny Kościeliskiej. Dnem Doliny Tomanowej spływa Tomanowy

Potok, będący dopływem Kościeliskiego Potoku. Dolinę budują 2 rodzaje skał: południowe zbocza odchodzące od grani głównej Tatr zbudowane są ze skał krystalicznych, północne z wapieni i dolomitów.

Przyroda

Dolina leży na głównym szlaku wędrówek dzikich zwierząt. Dlatego też wiosną można tu spotkać niedźwiedzia, sarnie i jelenie. Z rzadkich roślin stwierdzono tu obecność złoci małej i ostrołódki polnej.

Historia

W 1615 roku górale otrzymali od króla Zygmunta III Wazy zezwolenie na wykarczowanie i wypasanie tej doliny, dlatego też dolina była dużo mniej zalesiona niż obecnie. Były tu 3 hale: Tomanowa, Smreczyn i Smytnia. Wypasu owiec i bydła zaprzestano w

1957 roku, po utworzeniu ścisłego rezerwatu przyrody. Po halach pozostały obecnie nieduże i stopniowo zarastające lasem polany: Niżnia Polana Tomanowa, Wyżnia Polana Tomanowa i Wyżnia Smreczyńska Polana. W Dolinie wydobywano kiedyś rudy metali. Wspominają o tym dokumenty z 1736 roku. Później halę wykupił hrabia Władysław Zamoyski. W 1927 roku wybudowano tu wzorcową bacznię i urządzono pokazowy ośrodek szkolenia baczni. W czasie II wojny światowej w budynku tej baczni ukrywali się radzieccy partyzanci.

Dolina Tomanowa, z racji położenia i faktu, że ponad nią znajduje się jedna z najniższych w głównym grzbiecie Tatr Tomanowa Przełęcz, była od dawna głównym szlakiem wiodącym na drugą stronę Tatr. Wędrowali nią kupcy, zbójnicy, górnicy, pasterze i przemysłowcy. W 1899 roku planowano nawet wybudowanie tężdy szosy łączącej Podhale z Liptowem.



Szlaki

Szlak niemiecki ze schroniska na Hali Ornak w Dolinie Kościeliskiej na Ciemniak. Czas przejścia ze schroniska do rozdroża na końcu doliny (około 1 h).

Ciekawostki

- W 2004 r. znaleziono w Czerwonym Żlebie trzy tropy dinozaurów pochodzące z górnego triasu (znajdują się w Muzeum Przyrodniczym Tatrzańskiego Parku Narodowego).





Bartosz Twarowski / odkryjmalopolske.pl

Staniątki

Opactwo Sióstr Benedyktynek

Opactwo Sióstr Benedyktynek w Staniątkach to bardzo stary, cichy i uroczy klasztor, w którym na co dzień mieszka niespełna 20 sióstr. Opactwo ma bardzo długą historię sięgającą XIII wieku, a przyklasztorny kościół to jeden z najstarszych kościołów gotyckich w Polsce.

Historia opactwa

Klasztor w Staniątkach został ufundowany w 1228 przez Klemensa z Brzeźnicy. To on wyposażył klasztor w całe swoje dziedzictwo i wielkie ziemie. W 1253 przywileje klasztorne zostały potwierdzone bullą papieża Innocentego IV. Najprawdopodobniej już w średniowieczu przyjmowano tu dziewczęta na wychowanie, co dało początek szkole klasztornej. Szczególny rozkwit opactwa miał

miejsce w XVII wieku, kiedy liczyło ono zwykle ponad 50 zakonnic. Niestety klasztor został poważnie zniszczony podczas potopu szwedzkiego i później, podczas wojny północnej. Uniknął kasacji przez władze austriackie w XVIII wieku., ze względu na prowadzoną przez siostry szkołę dla dziewcząt. Szkoły rozwinęły się w XIX wieku., a w 1923 roku dodano pięcioletnie gimnazjum. Wszystkie szkoły zostały zamknięte przez władze komunistyczne w 1953 roku. W latach 1954-6 siostry zostały zmuszone do przeniesienia się do Alwernii. Wtedy też władze odebrały siostronom resztę posiadanej. Część dawnej ziemi klasztornej udało się odzyskać, ale i tak została natychmiast sprzedana dla opłacenia najkonieczniejszych remontów w kościele. Obecnie w klasztorze mieszka 19 sióstr.

W 2012 roku dzięki wsparciu Ministerstwa Kultury rozpoczęto remont dachu.

Kościół

Budowę kościoła zakończono w 1238 roku. Jest to jedna z najstarszych świątyń gotyckich w Polsce, a najstarsza typu halowego. Konstrukcja kościoła to przede wszystkim krótka, trójdzielna nawa, z dwuprzęsłowym prezbiterium, w XVII wieku przebudowana w stylu barokowym. Do najważniejszych dzieł sztuki w kościele należą rzeźby Madonn z XIV wieku, rzeźba Chrystusa Frasobliwego z XVI wieku z warsztatu Wita Stwosza i obraz Matki Boskiej Bolesnej z XVI wieku. Klasztor posiada też bogate zbiory sprzętów liturgicznych i ksiąg oraz dokumentów w klasztornej bibliotece (w tym bulle papieskie z XIII wieku).

Muzeum

Opactwo staniąteckie zachowało bogaty zbiór zabytków: dokumentów, rękopisów, starodruków oraz przedmiotów i szat liturgicznych, w przeciwieństwie do Tyńca, który skasowany w XIX wieku, utracił większość ze swoich dawnych zbiorów. Staniątki ocalały szczęśliwie kilka z tynieckich pamiątek, w tym m.in. siedemnastowieczny cykl obrazów przedstawiających sceny z życia Kazimierza Odnowiciela. W kościele staniąteckim znajduje się sala muzealna, gdzie można zobaczyć bogate zbiory szat i sprzętów kościelnych, w tym monstrancję późnogotycką z 1543 roku, obrazy, rzeźby, zabytki piśmiennictwa, czy kolekcje figurek woskowych, które produkowano w klasztorze. Zwiedzać muzeum można w każdą niedzielę po Mszy Świętej, o godz. 11.00 lub po wcześniejszym zgłoszeniu na furcie lub przez telefon.



Msze Święte

Niedziela: 6.30; 9.00; 11.00; 13.00 (kaplica na cmentarzu); 18.00

Ciekawostki

- Klasztor został uszkodzony podczas działań w listopadzie 1914 – specyficzną pamiątką są pociski artyleryjskie wbite w północny mur kościoła.
- Opactwo znajduje się w fatalnym stanie technicznym. W związku z tym organizowane są tam regularne koncerty charytatywne ze zbiórką pieniędzy na ratowanie obiektu. Szczegóły: <http://www.benedyktynki.eu/>
- Przy klasztorze działa sklepik, gdzie można zakupić słodkie i słone przysmaki. Są tam także ręcznie haftowane serwety i zdobione donice.



Festiwal ETNOmania

21 lipca w Skansenie Nadwiślańskim Parku Etnograficznego w Wygiełzowie odbył się Festiwal ETNOmania.

W programie znalazły się m.in. całodzienne warsztaty rzemiosła i rękodzieła ludowego np. garncarstwo, wikliniarstwo, bibułkarstwo, koronka klockowa, zabawkarstwo, bednarstwo, łyżkarstwo, malarstwo na szkłe, haft, zielarstwo, rzeźbiarstwo i wiele, wiele innych.

Można było posłuchać koncertów młodych, topowych zespołów folkowych – Kapela z Orliczka oraz Future Folk oraz wziąć udział w warsztatach tańców ludowych, pokazach tradycyjnych instrumentów ludowych. W srefie folkdizajnu odbywały się targi i warsztaty, a w niej twórczo przetworzona tradycja na stoiskach młodych polskich projektantów.

ETNOmania to także kiermasz rękodzieła artystycznego i produktów regionalnych oraz możliwość spróbowania lokalnych potraw.

Pomyślano także o najmłodszych - dla dzieci







Zdjecie użytkowników: Okolice Kłaju Fot. ewamaya

Humor z gór:

Turysta w wakacje zachodzi w deszczu do bacówki, baka gościnnie częstuje go gorącą strawą, turysta zjadając spostrzega, że do talerza leci mu z góry woda...

- Baco dach ci przecieka!
- Wim...
- To dlaczego nie naprawisz?!
- Ni mogę, przecież dysc pada.
- To dlaczego nie naprawisz, kiedy nie pada?!!
- A bo wtedy nie cieknie...

Napisz do nas!

redakcja@odkryjmalopolske.pl

